

Cat. Nova, car un Bernat *Gibot* devia ser persona important a l'Arxiu de Tarragona, puix que és el qui completa els índexs dels docs. (llavors accessibles), fets l'any 1678 (Font Rius, *C. d. p.* II, 683).

ETIM. El lloc i data en què apareix el nom del castell de *Gebut* ens disposaria a creure'l d'origen aràbic; i el fet de constar de tres consonants, com també l'aspecte un poc singular del nom, ens hi disposava també (com vaig suggerir, si bé amb grans dubtes, en *E.T.C.* 10 I, 266 i *DECat* IV, 475b59). Però les persistents recerques posteriors, mostren que no ho deu ser: perquè no hi ha en àrab cap base: ni tan sols existiren en àrab arrels *ġbt*, *ġbt* ni *ġbd*; i en realitat tampoc l'estructura *â-û* no és de les corrents en els mots nominals 15 de l'àrab: hi hagué només *ġ-b-ð*, arrel a penes coneguda en l'àrab literal, absent dels diccs. corrents i molt poc en Lane (332), car sembla haver estat dialectal de la tribu Temim; cert que en canvi es desenrotllà bastant en l'àrab andalussí i magrebí (Dozy, I, 170), però 20 és amb significats poc aplicables: 'extreure, encorbar, seduir', i sense cap formació nominal aplicable: *ġāb-bād* és 'seductor', 'cenyidor', que no serviria pel sentit ni per la forma.¹

Ja ens adonem, doncs, que no li hem de cercar altra via etimològica que el NP *Gibot*, que hem documentat, tan copiosament, i des del mateix segle en què apareix el NL. I aquell s'explica com NP germànic, tal com la major part dels noms de senyors medievals. 30 En efecte, és el germ. AGIBŌD. Així tenim l'explicació de la persistent A- inicial de les mencions antigues, quasi constant en les del NL, des de 1175: mentre que l'afèresi de la A- inicial és un fet comú, repetidíssim: fàcil en mots i noms de totes menes, i inevitable 35 en els NLL (*Vimbodí, Vinaixa, Arrià/Rià, Vià...*). L'hapax *Algabut* de 1175 té tan poc d'índex d'àrab, com la l d'*Algerri* AGIRRE, *alvenc*, *almosta* (postís afegit tan sovint, com en *Albocàsser* etc.).

AGIBOD és un compost de dues fecundes arrels germàniques: AGI- i -BOD (74 noms en AGI-, i 114 en -BOD, -BODA, en Förstemann): el compost AGIBOD figura, en efecte, ben documentat en el Först. (col. 19), des d'una font tan conspícua i acreditada com el *Polyptichum Irminonis*. Si hi hagué alguna influència aràbiga fou 45 només en el canvi de o en u, que hauria estat ben natural, en un paratge on després de la Reconquesta hi hagué població morisca en majoria, en tota l'Edat Mitjana.

El mateix detall fonètic es repeteix en un altre nom germànic: *Els Alamús*, bastant pròxim a *Gebut*; però no sols en aquestes zones morisques, sinó també en el nom germà d'aquest, el de la Comtessa *Almodís*, que sovint apareix en la forma *Almús* o *Almurs*. I és que sembla que certs parlars de la llengua gòtica canviaven 55 la ô en ú.

Agebut pogué ser, doncs, el nom d'un visigot AGIBOD, respectat i transmès pels moros; o bé el de l'alcaït o comanador que el comte Ramon Berenguer posà en aquell castell, quan l'hi varen lliurar; llavors també 60

podria ser un nom fràncic. No tenim seguretat completa del nom abans de la menció de 1172 o 1175, car la certitud del conveni de 1120 ha estat impugnada (el projecte de trasllat del rei moro a Mallorca fou negat 5 per Gimz. Soler i acceptat només amb reserves pels altres).

El nom es conservà, en canvi, i amb la o més normal en germànic, en el NP *Gibot*. Aquest es repeteix avui com nom del «Barranc del *Gibòt*» en el Priorst (te. Vilella Baixa, XII, 82.19), car és sabut que allí introdueixen amb el els NPP (*el Foix, el Barceló* etc.). A La Granja d'Escarp vaig registrar una Costa d'en *Gibós*, serrat alt al S. del poble (1936), que potser no és prolongació geogràfica indiscontínua del de *Gebut* (5 k. més al N.), però pot tenir la mateixa etimologia: p. ex. evolució divergent de la o i la -D de -OD, afavorida per etim. pop. (cast. *giboso*); o bé podria venir d'un nomin. o genitiu germ. AGIBODS. Com m'indueix a creure-ho el cognom *Gibós* que el DAG trobà en el Princ. en el S. XIV.

¹ No penséssim en *ġabūdi* 'jueu' que ha donat *jafut*, car fins suposant-hi una consonant epentètica, si a cas seria -v-, no pas b, mentre que hi ha -b- constant 25 en les mencions antigues, mai -v-, ni hiatus. Tampoc en un derivat cat. de *gep*: que ha estat sempre *geperut* GIBBERUTUS: de *gebut* derivat de *gep* no hi ha més que una dada local de la Terra Alta (que recullo en el passatge del *DECat*).

GELADA

Can Gelada, gran pagesia de Pujarnol, prop de Banyoles, situada dalt d'un vessant obac, de cara al Canigó, on els hiverns han de ser molt rigorosos. Oït així, però en passar-hi c. 1960, En Coromines hi veié una inscripció en el portal de la casa, datada l'any 1724 donant testimoni que la casa va ser feta per *Ioannes Malagelada*, cas ben clar d'un pagès que pren el nom de la seva masia (*E.T.C.* I, 10). El mas es digué, doncs, primerament *Malagelada*: però en el nom de la casa, sigui perquè el mot *mala* pogués semblar de funest auguri, o perquè la gent pensés que aquesta vasta heretat no era tan «mala» com això, el primer component fou eliminat del tot (*E.T.C.* I, 10).

En noms semblants no és necessari que primer es diguessin incloent-hi sempre el mot *mala*, perquè així com així una gelada és sempre dolenta o perillosa.

Port i emprius de Gelada, en el terme de Barruera-Senet (Alta Ribagorça), port molt alt i obert cap al NO., per on entren a la part central de la Vall de Boí els vents glacials de les Maleïdes (XIII, 165).

La Gelada, partida de Seurí (Pallars Sobirà) (xxxvi, 186.6).

Serra Gelada, Serra de la Cova Gelada, a la costa de la Marina de Benidorm. J. F. C.